المدّثر سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة المدّثر — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٥٦)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ ﴿٧﴾ فَإِذَا نُقِرَ فِى ٱلنَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾ ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُۥ مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾

ތަރުޖަމާ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ = އޭ ފޮތިގަނޑުން ނިވައިވެގެންވާ ކަލޭގޮފުޅެވެ.* قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ = ތެދުވެވަޑައިގެން އިންޒާރު ދެއްވާށެވެ.* وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ = އަދި ކަލޭގޮފުޅުގެ رَبُّ ތަނބަސްކުރައްވާށެވެ.* އެކަލާނގެ މާތްކުރައްވާ މަތިވެރިކުރައްވާށެވެ.* وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ = އަދި ކަލޭގޮފުޅުގެ ފޭރާންތައް ތަނބަސްކުރައްވާށެވެ. އެފޭރާންތައް طَاهِرُ ކުރައްވާށެވެ.* وَٱلرُّجْزَ =އަދި ބުދުތަކުން ދުރުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.* فَٱهْجُرْ ﴿٥﴾ =ފަހެ އެބުދުތަކާއި ދުރުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.* وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ އަދި ކަލޭގޮފުޅުގެ رَبُّ އަށް ކުރެއްވުމަކީ ގިނަކަމެއްކަމަށް ދެކެވަޑައިނުގަންނަވާށެވެ.* وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ ﴿٧﴾ = އަދި ކަލޭގޮފުޅުގެ رَبُّ (ތަނބަސްކުރައްވާ.) އެކަލާނގެއަށް ކެތްތެރިވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.* فَإِذَا نُقِرَ = ފަހެ ސޫރުގައި ފުމެލެވޭއިރު * فِى ٱلنَّاقُورِ ﴿٨﴾ = ތިޔަދުވަހަކީ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ = ފަހެ އެދުވަސް ދުވަހުގައި * يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ = އުނދަގޫ ދުވަހެކެވެ.* عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ = ކާފިރުންނަށް ވުރެއްގެން.* غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾ = ފަސޭހަވެގެން ނުވާ.* ذَرْنِى = ތިމަންރަސްކަލާނގެއާއި ދޫކޮށްލައްވާށެވެ.* وَمَنْ خَلَقْتُ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަނިއެކަނި މަވާއިރު وَحِيدًا ﴿١١﴾ = (މަންމާގެ ބަނޑުން) އެކަނިހުރިހިނދު.* وَجَعَلْتُ لَهُۥ = އަދި އޭނާއަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެއްވީމެވެ .* مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾ = ގިނަ ނިޢުމަތް ދެއްވީމެވެ.* وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ = އަދި ގާތުގައި حَاضِرُ ވެތިބޭ ދަރިންނާއި.* وَمَهَّدتُّ لَهُۥ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް (ދިރިއުޅުމާއި ރިޔާސަތު) ތައްޔާރުކޮށްދިނީމެވެ. * تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ = ކަށަވަރުކޮށް ތައްޔާރުކޮށްދިނުމަކުން.* ثُمَّ يَطْمَعُ = ދެން އޭނާ ދަހިވެތިވެ.* أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް އިތުރުކޮށްދިނުމަށް.*

إِجْمَالِي މާނަ

(١) އޭ ފޮތި ބަދުން ނިވައިލެވިގެންވާ ކަލޭގެފާނެވެ.(އޭ محمد ގެފާނެވެ.)

(٢) ތެދުވެވަޑައިގެން إنذار ކުރައްވާށެވެ. (مكة ގެ މީހުން إسلام ނުވިނަމަ ހުރި عذاب ގެ ވާހަކައިން އެމީހުން ބިރުގަންނަވައި އިންޒާރުކުރައްވާށެވެ.)

(٣) އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ربّ ގެ މަތިކަމާއި كِبْرِيَا ވަންތަކަމާއި ހައިބަވަންތަކަން ދެންނެވަޑައިގެން އުކަލާނގެ މަތިކުރައްވާ شرك ން طاهر ވެ ތޯހީދުގެންވާކަން ބަޔާންކުރައްވާށެވެ.

(٤) އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ފޭރާންތަކު ރަގަޅަށް طاهر ކުރައްވާށެވެ.

(٥) އަދި ބުދަށް އަޅުކަން ކުރެއްވުމުން ދުރުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ. ބުދުތަކާ ގޮސްވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ. ނުވަތަ ފާފަތަކާއި މުޅިން ދުރުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.

(٦) އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ربّ އަށް ކުރެއްވި އަޅުކަމާއި ޚިދުމަތްތެރިކަން އެއްގޮތަކަށްވެސް ގިނަކަމުގައި ދެކެވަޑައި ނުގަންނަވާށެވެ

(٧) އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ربّ އަށްޓަކައި، އަދި އުކަލާނގެ حضرة ގައިވާ ثوابއާއި ދަރުމައަށްޓަކައި ކެތްތެރިވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.

(٨) ދެންފަހެ ސޫރުގައި ފުމެލެވިއްޖެއްޔާ (ދެންވާގޮތް ބަޔާންވާނެއެވެ.)

(٩) ފަހެ އެދުވަހަކީ ދަތި އަދި އުދަގޫވެގެންވާ ދުވަހެކެވެ.

(١٠) ކާފިރުވެއްޖެ މީސްތަކުންނަށް ފަސޭހަނުން ދުވަހެކެވެ.

(١١) (އެއްވެސް މުދަލެއް ދަރިއެއް އަދި އެކުއްޔެއްވެސް ނުވާހާލު) ހަމަ އެކަނި فَرْد އެއް ކަމުގައިވާ حال ތިމަން ރަސްކަލާނގެ އުފެއްދެވީ މިހާ ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ދޫކޮށްލައްވާށެވެ. (ކަލޭގެފާނުގެ ފަރާތުން އޭނާގެ ކަންތައް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނިންމާ ހުރީމެވެ.)

(١٢) (އަދި އޭނާ ހަމަ އެކަނިމާއެކަނި حال ގައި ހެއްދެވުމަށްފަހު) ދެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ކެނޑިގެން ނުދާނެ ގިނަ މުދާ ދެއްވީމެވެ.

(١٣) އަދި ކައިރީގައި حَاضِرُ ވެތިބޭނެ ދަރިންތަކެއްވެސް ދެއްވީމެވެ.

(١٤) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ތަނަވަސް ދިރިއުޅުމާއި ރިޔާސަތު ފަހިކޮށްދެއްވީމެވެ.

(١٥) ދެން އަދިވެސް އޭނާ އެ ދަރިވެރިވަނީ އުތުރާއި އިތުރުކޮށް ދެއްވުމަށެވެ.

ދަންނަށެވެ. މިއާޔަތްތަކުގައި މިބަޔާންކުރައްވަނީ އޭނާ މައްކާގައި ނަގާހިރިއަސްލުގޭ ބޮޑުމީހުންގެތެރެއިން އެކަކު ކަމުގައިވާ الوَلِيْدُ بنُ المغِيرة ކަމުގައި ވިއެވެ. والله أعلم.

كَلَّا ۖ إِنَّهُۥ كَانَ لِـَٔايَـٰتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأُرْهِقُهُۥ صَعُودًا ﴿١٧﴾ إِنَّهُۥ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَٱسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِنْ هَـٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَـٰذَآ إِلَّا قَوْلُ ٱلْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِى وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

ތަރުޖަމާ

كَلَّآ = އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. (އޭނާއަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިތުރުނުކޮށްދެއްވާހުށީމެވެ.) * إِنَّهُۥ كَانَ = ހަމަކަށަވަރުން އޭނާވީ. * لِأَيَـٰتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތަކަށް ދިމާ އިދިކޮޅު ވެރިޔަކުކަމުގައި * سَأُرْهِقُهُۥ = ނިކަންހުރި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށްތަދުފަދަގޮތް ޢެރުސަވާހުށީމެވެ.* صَعُودًا ﴿١٧﴾ = ގަދަފަރުބަދެއްގެ (ނަރަކައިގާވާ ފަރުބަދެއްގެ ނަމެކެވެ.)* إِنَّهُۥ فَكَّرَ = ހަމަކަށަވަރުން އޭނާވިސްނުމު ކުރިއެވެ. * وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ = އަދި އޭނާމިންވަރު ކުރިއެވެ. ތަޤްދީރުކުރިއެވެ. * فَقُتِلَ = އަދި އޭނާއަށް لَعْنَة ލިބިވިއްޖެއެވެ.* كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ = އޭނާމިންވަރުކުރި ތަޤްދީރުކުރި ކޮންފަދަގޮތަކަށްތޯއެވެ؟* ثُمَّ قُتِلَ =ދެންވެސް އޭނާއަށް لَعْنَة ލިބިވިއްޖެއެވެ.* كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ = = އޭނާމިންވަރުކުރި ތަޤްދީރުކުރި ކޮންފަދަގޮތަކަށްތޯއެވެ؟* ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾ = އަދިއޭނާބަލާލާ ވިސްނުމު ކުރިއެވެ. * ثُمَّ عَبَسَ އަދިއޭނާ އޭނާގެ މޫނުހަރުކޮށް ހިނދުކުރިއެވެ. وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ = އަދިއޭނާ އޭނާގެމޫނު ހަމަތަޅުވިއެވެ. ثُمَّ أَدْبَرَ = ދެންއޭނާ ފުރަގަސްދިނެވެ.* وَٱسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ = އަދިއޭނާ ބޮޑާވެގަތެވެ.* فَقَالَ = އަދި އޭނާބުނެއެވެ.* إِنْ هَـٰذَآ މިނޫނެވެ. إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ = ނަގުލުކުރެވޭ އަނގަ ސިޙުރެއްކަމުގައި މެނުވީ.* إِنْ هَـٰذَآ = މިނޫނެވެ.* إِلَّا قَوْلُ ٱلْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ = އާދަމީ ދަރިއެއްގެ ބަސްކަމުގައި މެނުވީ.* سَأُصْلِيهِ = ނިކަންހުރި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާ ވައްދަވާހުށީމެވެ. سَقَرَ ﴿٢٦﴾ = ސަޤަރު އެވިލުން ނަރަކައަށް* وَمَآ أَدْرَىٰكَ = އަދި ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ ކޮންއެއްޗެއްތޯއެވެ؟* مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ = ސަޤަރުއަކީ ކޮންއެއްޗެއްކަން.* لَا تُبْقِى = ބާކީނުކުރާނެއެވެ. (ހަށިގަނޑު އެއްވެސް މަސްތަކެއްބާކީނުކޮށް އަންދާނެއެވެ.)* وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ = އަދި ދޫނުކުރާނެއެވެ. (ހަށިގަނޑު އެއްވެސްކަހަލަތަކެއްދޫނުކޮށް އަންދާނެއެވެ.)* لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ = އެއީ ހަށިގަނޑު

ނުވަތަ ބޯދުގެ ހަންގަނޑު ބަދަލުކޮށްލާނޭ ނަރަކައެވެ. * عَلَيْهَا = އެނަރަކައަށް ވެރިކަމަށް ވާފައިވެއެވެ. * تِسْعَةَ عَشَرَ

(٣٠) = (މަލާއިކަތުބޭކަލުންގެ) ނަވާރަބޭކަލުން.*

إِجْمَالِي މާނަ

(١٦) އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. (އޭނާއަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިތުރުކޮށްދެއްވުމެއް ނުވާނެއެވެ.) ހަމަކަށަވަރުން އޭނާވީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތަކާ ދިމާ އިދިކޮޅު ހަދަމުންދިޔައެވެ.

(١٧) ނިކަންހުރެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ބުރަ ޢަޛާބެއް ޖައްސަވާހުށީމެވެ. އެއީ ނަރަކައިގާވާ ޞަޢޫދު ފަރުބަދައަށް އަރުވައިދިނުމުގެ ޢަޛާބެވެ.

(١٨) ހަމަކަށަވަރުން رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيهِ وَسَلم އާއި އެކަށީގެންނުވާ ބަސްބުނުމަށްޓަކައި ފުރިހަމައަކަށް އޭނާ ވިސްނިއެވެ. އަދިބަލާލައި އެކަށަކާއިމެދު ރޭވިއެވެ.

(١٩) ދެން ފަހެ އޭނާއަށް لَعْنَة ލެއްވިއްޖެއެވެ. އޭނާ މިންވަރުކުރި ގޮތަކަސް ކޮންފަދައަކުން ހެއްޔެވެ.

(٢٠) ދެންވެސް އޭނާއަށް لَعْنَة ލެއްވިއްޖެއެވެ. އޭނާ މިންވަރުކުރި ގޮތަކަސް ކޮންފަދައަކުން ހެއްޔެވެ.؟

(٢١) ދެންއޭނާ قُرآنُ ގެ އިދިކޮޅުގައި ބަލާލައެކަށަކާއިމެދު ވިސްނާ ފިކުރުކޮށް ހެދިއެވެ.

(٢٢) އަދި އޭނާމޫނު ހުޅުކޮށް މޫނުހުޅުއަރުވައި ފުށު ހަޖެހިކޮށްހެދިއެވެ. (އެއީ قُرآنُ އާއިމެދު ބަލާލައިއެކަށައެއް ނުވިސްނުނީމާ އެކަމާ ރުޅިއައިސްގެންނެވެ.)

(٢٣) ދެން އޭނާ حَقُّ އަށް ފުރަގަސްދީ ބޮޑާވެގަތެވެ. އަދި އޭނާ އޭނާގެ އަންހެނުންގާތު ބޮޑާވެގެން ދިޔައެވެ.

(٢٤) ދެން އޭނާބުނީ މި قُرآنُ އަކީ އިހުގެމީހުންގެ ފަރާތުން ނަގުލުވެގެން އައިސްފައިވާ ސިޙުރެއްކަމުގައެވެ.

(٢٥) އަދި އޭނާބުނީ މި قُرآنُ އަކީ އާދަމުގެދަރިއެއްގެ ބަސްކަމުގައި މެނުވީ ނޫނެވެ. އަދި މިއީ الله ބާވައިލެއްވި އެއްޗެއްކަމުގައި ނޫނެވެ.

(٢٦) الله އަންގަވަނީ، ނިކަންހުރެ سَقَرُ އެވެ ޖަހަންނަމަކައަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާ ވައްދަވާހުށީމެވެ.

(٢٧) އަދި سَقَرُ އެވެ ޖަހަންނަމަކަ އަކީ ކޮންފަދަ ބިރުވެރި ތަނެއްކަން ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ ކޮންއެއްޗެއްހެއްޔެވެ.؟

(٢٨) އެއީ ހަށިގަނޑެއްގައި ހަމައި މަހާއި އަދި ކަށިވެސް ދޫނުކުރާ ނަރަކައެވެ.

(٢٩) އަދިމުޅި ހަށިގަނޑު އަންދާހުލާ تَغَيَّرُ ކޮށްލާނޭ ނަރަކައެވެ. އަދި ޖިލްދު އިރުޓެ ހަށިގަނޑު އަލުންވެސް ހަމައިމަސް ކަށިމަތިކޮށް އަލުންވެސް އަންދައިލާނެއެވެ. މިއަނބުރާ ތަކުރާރުވެގެންދާނެއެވެ. ޖިލްދުގެ ކުލަވެސް ބަދަލުވާނެއެވެ. الله އަޅުގަނޑުމެން ނަރަކައިން ސަލާމަތްކުރައްވާށިއެވެ. އާމީން.....

(٣٠) އެތަން ބަލަހައްޓަން ގަދަފަދަ މަލާއިކަތުބޭކަލުންގެ ތެރެއިން ނަވާރަބޭކަލުން ލައްވާފައިވެއެވެ.

وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَـٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَـٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيَسْتَيْقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِيمَـٰنًا ۙ وَلَا يَرْتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَٱلْكَـٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَـٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ وَمَا هِىَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ۝٣١ كَلَّا وَٱلْقَمَرِ ۝٣٢ وَٱلَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ۝٣٣ وَٱلصُّبْحِ إِذَآ أَسْفَرَ ۝٣٤ إِنَّهَا لَإِحْدَى ٱلْكُبَرِ ۝٣٥ نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ ۝٣٦

ލަފުޒުވާ

وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَـٰبَ ٱلنَّارِ = އަދި ނަރަކަހަރަކާތްތެރިކުރަށްވާ ބަޔަކުން މިވަނީ ހަދާވަޑައިގެން ނުވަމެވެ. * إِلَّا
مَلَـٰٓئِكَةً = އެންމެ މަލާއިކަތުން ކަމުގައި މެނުވީ * وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ = އަދި އެބައިމީހުންގެ ޢަދަދު
މިވަނީ ހަދާވަޑައިގެން ނުވަމެވެ. *إِلَّا فِتْنَةً = ފިތުނައަކަށް ވީ މެނުވީ * لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ =
ކާފަރުވީ މީހުންނަށް *لِيَسْتَيْقِنَ = އަދި ޔަޤީންކޮށްދަނެގަތުމަށް ވެސްމެއެވެ.* ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ =
ފޮތް ދެއްވިމީހުން (ޔަހޫދީންނާއި نَصَارَى ން)وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ = އަދި އީމާންވީ މީހުން
އިތުރުވުމަށް ޓަކައި ވެސްމެއެވެ.* إِيمَـٰنًا = އީމާންކަމުން * وَلَا يَرْتَابَ = އަދި ޝައްކު ނުކުރުމަށެވެ. ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟
ٱلْكِتَـٰبَ = ފޮތް ދެއްވިމީހުން * وَٱلْمُؤْمِنُونَ =އަދި މުއުމިނުންނާއި * وَلِيَقُولَ = އަދި ބުނުމަށް ޓަކައި ވެސްމެއެވެ.*
ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ = އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ޝައްކާ ވައްތަރު ބަލިވާމީހުން .* وَٱلْكَـٰفِرُونَ = އަދި
ކާފަރުންނާއި ،* مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ = الله އެދިވަޑައިގެންނެވީ ކޮންކަމެއް ހެއްޔެވެ.* بِهَـٰذَا مَثَلًا = މި
މިސާލުން * كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ = ﷲ މަގުފުރެއްދަވައި އެވަޑައިގަންނަވައެވެ. مَن يَشَآءُ =އެކަލާނގެ
އެދިވަޑައިގަންނަވާ މީހަކު.* وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ = އަދި އެކަލާނގެ އެދިވަޑައިގަންނަވާ މީހަކަށް ތެދުމަގު ދައްކަވައެވެ.
* وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ = އަދި ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ލަޝްކަރު އެނގެން ނުވެއެވެ. * إِلَّا هُوَ =
ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށް މެނުވީ * وَمَا هِىَ = އަދި އެއީ ނޫނެވެ.* إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ۝٣١ =
އާދަމުގެދަރިންނަށް وَعْظُ نَصِيْحَة އެއްކަމުގައި މެނުވީ.* كَلَّا = އެއްޗެއްނެތްކަމުގައި އެހެންނޫނެވެ.* وَٱلْقَمَرِ
۝٣٢ ހަނދު ގަސަމްއުފައި ހުވައި وَحِى ކުރައްވަމެވެ.* وَٱلَّيْلِ = އަދި ރޭގަނޑު ގަސަމްއުފައި ހުވައި وَحِى
ކުރައްވަމެވެ.* إِذْ أَدْبَرَ ۝٣٣ = ފުރަގަސްދީފިނަމަ وَٱلصُّبْحِ = އަދި ހެނދުނު ގަސަމްއުފައި ހުވައި وَحِى

ކުރައްވައެވެ.* إِذَآ أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾ = އަލިވެ ބާރުންވެއްޖެއްޔާ.* إِنَّهَا = ހަމަކަށަވަރުން އެއީ (ސަޤަރު އެވިޔަސް ނަރަކައެއް) * لَإِحْدَى ٱلْكُبَرِ ﴿٣٥﴾ = ބޮޑެތި ބަލާމުސީބާތްތަކުގެތެރެއިން އެއްބަލާއެވެ. * نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ = އާދަމުގެދަރިންނަށް◌ވާ ބޮޑު ބިރަކަށެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(٣١) އަދިނަރަކަ ބަލަހައްޓާ ބާކުރުންނަކީ މަލާއިކަތުންކަމުގައި ދެނެވި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނުލައްވަމެވެ. (އެބައި އެކީންބަލަހައްޓާ އަދި ވިސްނަވާނުންނަށް އަޖާބުދެއްވުމަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހަމަޖައްސަވާ މަލާއިކަތުންބާކުރުންނެވެ.) އަދި އެބާކުރުންގެ އަދަދު އެއީ ވަކި އަދަދެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ ކާފިރުވި މީސްތަކުންނަށް ފިތުނައަކަށްވުމަށްޓަކައި ނުވަތަ މަގުފުރެދުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އަޖާބުވާކަމުގައި އަދިއައީ يَهُودِي އިންސާނީ نَصَارَى އިން (مُحَمَّد ގެ ދީނުގެ ނަބިއްޔާކަން ތެދުކަމާއިގުޅޭ ޔަޤީންކަންވުމަށްޓަކައެވެ. މިގޮތުން މަލާއިކަތުންބާކުރުންގެ އަދަދު އެމީހުންގެ ފޮތްތަކުގައިވެސް ވާގޮތަށް قُرْآنُ ގައިވާ ވަކަރުވެ. އަދި އީމާންތެރިންގެ އީމާންކަން އިތުރުވުމަށްޓަކައެވެ. މިގޮތުން އެބާކުރުންގެ އަދަދު އެމީހުންގެ ފޮތްތަކާއި قُرْآنُ އާއި އެއްގޮތްވުމުން އީމާންތެރިންގެ އީމާންކަން އިތުރުވާނެއެވެ. އަދިއެގޮތަށް އެކަންފެނުމުން يَهُودِي އިންސާނީ نَصَارَى އިންނާއި މުއުމިނުން އެކަމާއިމެދު ޝައްކު ނުކުރުމަށްޓަކައެވެ. އަދިއެއީ ކާފިރުންނާއި އަދި އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ޝައްކާ ނިފާޤު ކަމުގެ ބަލިހުރިމީހުން މިފަދައިން ބުނުމަށްޓަކައެވެ. " މިއަދަދުން ނުވަތަ މިމިސާލުން اللّٰه އެދިވޮޑިގެންނެވީ ކޮން ކަންކަމެއްބާވައެވެ. ކޮން މުރާދެއްބާވައެވެ؟ " މިފަދައިން އެމީހުން ބުނުމަށްޓަކައެވެ. ދަންނައެވެ. اللّٰه އެދިހަކު މަގުފުރައްދަވާފައިވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ބަޔަކު އެކަލާނގެ މަގުފުރައްދަވައެވެ. އަދި ތެދުމަގުދައްކަވައިދެއްވަން އެކަލާނގެ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ބަޔަކަށް އެކަލާނގެ ތެދުމަގު ދައްކަވައިދެއްވައެވެ. (އޭ رَسُولُ اللّٰه އެވެ.!) ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ސިފައިންގެ އަދަދު ނުވަތަ އެކަލާނގެ ހަގީގީ ކަމުގެ އަދަދު ނުވަތަ ނަރަކައިގެ ކަންތައްތަކާއި ބަލާބަލާވަރާއި ހަވާލާތަކުގެ އަދަދު ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށްވުރެ އެހެން ނުވެއެވެ. އަދި އެނަރަކައިގެވާހަކަ އަކީ އާދަމުގެދަރިންނަށް نَصِيْحَةُ އާއި وَعْظُ އެއްގެ ގޮތުންކަމުގައި ދެންނެވުމެވެ. އެއީ އެއިން އެމީހުން عِبْرَة حَاصِلُ ކުރުމަށްޓަކައެވެ.

(٣٢) އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނޫނެވެ. ހަނދު ގަންދެއްވައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِى ކުރައްވަމެވެ.*

(٣٣) އަދި ފުރަގަސްދޭ ރޭގަނޑު ގަންދެއްވައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِى ކުރައްވަމެވެ.

(٣٤) އަދިފަތިސް އަލިވެ ސާފުވެއްޖެއްޔާ ފަތިސްގަންދެއްވައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِى ކުރައްވަމެވެ.

(٣٥) ހަމަކަށަވަރުން ސަޤަރު އެވިޔަސް ނަރަކައަކީ ބޮޑުވެގެންވާ مُصِيْبَة ތަކުގެތެރެއިން ބޮޑު ބަލާ مُصِيْبَة އެކެވެ. (ކާފިރުން އިހުސާސްކުރާގޮތަކަށް ނުވެއެވެ.)

(٣٦) އެނަރަކައިގެ عَذَابُ އަކީ އާދަމުގެދަރިންނަށްވާ ބޮޑު ބިރުދެއްކުމަކަށެވެ.

لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَتَقَدَّمَ أَوۡ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾ كُلُّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلۡيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّٰتٖ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٤٠﴾ عَنِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمۡ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾ قَالُواْ لَمۡ نَكُ مِنَ ٱلۡمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمۡ نَكُ نُطۡعِمُ ٱلۡمِسۡكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ ٱلۡخَآئِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلۡيَقِينُ ﴿٤٧﴾ فَمَا تَنفَعُهُمۡ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمۡ عَنِ ٱلتَّذۡكِرَةِ مُعۡرِضِينَ ﴿٤٩﴾ كَأَنَّهُمۡ حُمُرٞ مُّسۡتَنفِرَةٞ ﴿٥٠﴾ فَرَّتۡ مِن قَسۡوَرَةِۭ ﴿٥١﴾

ލުޣަތު

لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ = ކަލޭމެންގެތެރެއިން އެދޭމީހާ *أَن يَتَقَدَّمَ = ހިސްވެ ކުރިއަރާން * أَوۡ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾
=ނުވަތަ ފަސްޖެހެނެން * كُلُّ نَفۡسٍ = ކޮންމެނަފްސެއްވެސް * بِمَا كَسَبَتۡ = އެނަފްސެއް ކުރި
ކަމަކާއިގެން .*رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ = ރަހުނުގައި ބަންދުވެގެންވެއެވެ. * إِلَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلۡيَمِينِ ﴿٣٩﴾ = ކަނާއަތުގެ އަހުލުވެރިން
އެކުވެރިންނާއި *فِي جَنَّٰتٖ = ސުވަރުގެތަކުގައިތިބޭނެއެވެ. يَتَسَآءَلُونَ ﴿٤٠﴾ = އެމީހުން އެއްބަސް
ސުވާލުކުރާނެއެވެ. * عَنِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٤١﴾ ކުށްވެރިންނާމެދު./ފާފަވެރިންނާއިމެދު މާ
سَلَكَكُمۡ = ކަލޭމެން ވައްދައި ކޮންކަމެއްތޯއެވެ؟/ ނުވަތަ ކޮންއެއްޗެއްތޯއެވެ.؟فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾ = ސަޤަރަށް*
قَالُوٓاْ = އެމީހުން ބުނާނެއެވެ لَمۡ نَكُ = އަހުރެމެން ނުވީމެވެ. مِنَ ٱلۡمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾= =
ނަމާދުކުރާމީހުންގެތެރެއިން.* وَلَمۡ نَكُ = އަދި އަހުރެމެން ނުވީމެވެ. نُطۡعِمُ ٱلۡمِسۡكِينَ ﴿٤٤﴾ =
މިސްކީނުންނަށް ކާންދިނުމުންނަކުގައި * وَكُنَّا نَخُوضُ = އަދި އަހުރެމެން ވަދެގަންނަކުމެވެ.*
مَعَ ٱلۡخَآئِضِينَ ﴿٤٥﴾ = (بَاطِلُ ކަންތަކަށް) ވަދެގަތުމުންގެތެރެއަށް/ އެމީހުންނާއެކު.* وَكُنَّا نُكَذِّبُ
= އަހުރެމެން ދޮގުކުރަމުންދިޔައީމެވެ. * بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤٦﴾ = ހިސާބު ބެލުމުގެ އަދި ޖަޒާދެއްވާ
ދުވަހަށްވެސް.* حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا = އަހުރެމެންނަށް މަރުވެރިވަނީދާންދެން.* ٱلۡيَقِينُ ﴿٤٧﴾ = މަރު * فَمَا
تَنفَعُهُمۡ =ފަހެ އެމީހުންނަކަށް މަނާފާ ނުކުރާނެއެވެ.۞ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ = شفاعة ތެރިންގެ شفاعة
އަދުނ ۞ فَمَا لَهُمۡ = ފަހެއެމީހުން ކިއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟ ۞ عَنِ ٱلتَّذۡكِرَةِ = قُرۡآنُ ގެ وَعۡظُ އާއި نَصِيۡحَة
ން * مُعۡرِضِينَ ﴿٤٩﴾ = އެމީހުން އެނބުރިފުރަގަސްދެމުންނެވެ * كَأَنَّهُمۡ = އެމީހުން حُمُرٌ = ވަލުސި
ބިރުގަތުމަށްދުވެފައި. * مُّسۡتَنفِرَةٞ ﴿٥٠﴾ = ނުރުހިގެން ފިލަނީހެން * فَرَّتۡ مِن قَسۡوَرَةٖ ﴿٥١﴾ =
ދުރުނިޔާމީހުންގެ ނުވަތަ ސިންގާއެއްގެ ފާރާވެން ފިލަނީހެން

إجْمَالِي މާނަ

(٣٧) އެއީ ކަލޭމެންގެތެރެއިން ހެޔޮކަންތަކުގައި ކުރިއަރައިގަނެވުމަށް ދިޔުމާ އަދި ނުވަތަ ފަހަތަށްވުމެން ހެޔޮކަންތަކުގައި ފަސްޖެހުން ޖެހިލުންވުމާމެދު ފަސްޖެހުމަށެވެ.

(٣٨) ކޮންމެނަފްސެއްވެސް قِيَامَة ދުވަހުންވާނީ އެނަފްސެއްކުރި ޢަމަލުތަކާއި އެކުގައެވެ. އެޢަމަލުތަކުން އެމީހަކު ހިފެހިގެންނެވެ.

(٣٩) ކަނާއަތު ފަރާތުގެ އެކުވެރިން މެނުވީއެވެ. (އެމީހުންނަކީ ހެޔޮ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ވަނީ ދުރާލައްސާވުފައެވެ.)

(٤٠) އެމީހުން ސުވަރުގޭގައި ތިބެގެން ސުވާލުކުރާނެއެވެ.

(٤١) އެމީހުން ސުވަރުގޭގައި ތިބެގެން مُجْرِم ންނާ މެދު ސުވާލުކުރާނެއެވެ. އެމީހުންނާ މުޚާޠަބުކޮށް އަހާނެއެވެ.

(٤٢) ކަލޭމެން ނަރަކައަށް ވަންނަވައިލީ ކޮންކަމަކާ ހުރެއްޔެވެ؟

(٤٣) އެމީހުން ބުނާނެއެވެ. އަހުރެމެން ނަމާދު ކުރި މީހުންގެ ތެރެއިން ނުވީމެވެ.

(٤٤) އަދި މިސްކީނުންނަށް ކާންދިނުމީހުންގެ ތެރެއިންވެސް އަހުރެމެން ނުވީމެވެ. އެބަހީ زَكَاة ދީ صَدَقَاة ދީ ހެދި މީހުންގެ ތެރެއިން ނުވީމެވެ.

(٤٥) އަދި އަހުރެމެން އުޅުނީ بَاطِل ކަންތައްތަކަށް ކުރާމީހުންގެ ތެރެއަށް ވަދެ އެމީހުންނާ އެކުގައެވެ.

(٤٦) އަދި އަހުރެމެންނީ މި ހިސާބު ބެއްލެވުމާ ޖަޒާދެއްވާ ދުވަސް ދޮގުކުރާމީހުން ކަމުގައެވެ.

(٤٧) އަހުރެމެން މަރުވެއްޖެއުމަށް ޔަޤީންކަމެއްކަމުގައިވާ މަރު އައިސްދެން.

(٤٨) شَفَاعَة ތެރިވާމީހުންގެ شَفَاعَة ވެސް އެމީހުންނަކަށް އެއްވެސް منفع އެއް ނުކުރާނެއެވެ. (އެމީހުންނަކީ އެކަމުގެ أهل ވެރިންކަމުގައިނުވާތީއެވެ.)

(٤٩) އަދި އެމީހުން قرآن ގެ (وعظ އާއި نصيحة ތަށް) އަނބުރި އެއަށް ފުރަގަސްދީ ދޫކޮށް ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ ؟

(٥٠) އެމީހުން ކޮންފަދަ ހެއްޔެވެ ؟ ސިއްސައިގެން ފިލައިގެންދާ وحشي حمار ތަކެއް ފަދައެވެ. (قرآن ގެ އަޑު އިވުނިއްޔާ އެމީހުން އެއަށްނުބަލާ ފުރަގަސްދީގެން ފުރަގަސް ދުއްވައިފިލައިގަންނަނީއެވެ.

(٥١) ފުރަގަސް ދީފައި ފާއިތު وحشي حمار ތަކެއް ދުނިޔޭގާ މިހެން ދުރުގައި ނުވަތަ ސިންގާއެއް ފެނުނީމާ ބިރުންގާ ފިލައިގެން ދުވެ ބައްދާވެދިފިލައިގަންނަނީއެވެ.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِيٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ ٱلْأَخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿٥٥﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

ލަފުޒުމާނަ

*بَلْ = އަދިއެއްހެއްޔެވެ؟ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِيٍ مِّنْهُمْ = އެމީހުންކުރެކޮންމެމީހަކުވެސް އެދެނީ أَنْ يُؤْتَىٰ = ދެވުމަށެވެ. * صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾ = ހުޅުވި ފޮތްތަކެއްފުޅުވެއްޖާ ފޮތްފުޅުތަކެއް* كَلَّا = އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެނެއްނޫނެވެ. بَلْ لَّا يَخَافُونَ = އަދިއެއްހެއްޔެވެ؟ އެމީހުންބިރުނުގަންނަނީއެވެ.* ٱلْأَخِرَةَ ﴿٥٣﴾ = އާޚިރަތްދުވަހަށް* كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ = އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނޫނެވެ. *ހަމަކަށަވަރުން އެ قُرْآن އަކީ وَعْظُ އާއި نَصِيْحَة އެކެވެ. فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿٥٥﴾ = ފަހެ އެދޭމީހަކު އެއިން وَعْظُ އާއިنَصِيْحَة ލިބިގަންނާނެއެވެ.* وَمَا يَذْكُرُونَ = އަދި އެމީހުން وَعْظُ އާއިنَصِيْحَة ލިބިނުގަންނާނެއެވެ.* إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ = ٱللَّهُ ޢިރާދަކުރެއްވުމުން މެނުވީ* هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ = އެކަލާނގެއީ އެފަރާތަށް تَقْوَى ވެރިވާންވީ ފަރާތެވެ. އެކަލާނގެއަށް ބިރުވެތިވާންވީ ފަރާތެވެ.* وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾ = އަދި ފާފަފުއްސަވައިދެއްވުމުގެވެސް ހަޤުވެރިފަރާތެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(٥٢) އަދި ކިއެއްހެއްޔެވެ؟ އެމީހުންކުރެ ކޮންމެ މީހަކުވެސް އެދެނީ ހުޅުވާލެވި ފޮތްފިލައިގާ ފޮތްތުންތަކެއް އެއިން ކޮންމެ މީހަކަށް ފޮނުއްވުމަށެވެ. (رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيه وسلم އެއިން ކޮންމެހަކަށް الله ގެ حَضْرَة ން ވަޙީކޮށް ގެނެސްދެއްވުމަށެވެ.)

(٥٣) އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. އަދި ކިއެއްހެއްޔެވެ؟ އެމީހުން އާޚިރަތްދުވަހަށް ބިރުވެރި ނުވަނީއެވެ.

(٥٤) އެ قرآن އަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އެމީހުން އެހީކުރާކަހަލަ ސިޙުރެއް - ޝިޢުރުވާހަކައެއް - ދޮގެއް - ކަހިނުންގެ ވާހަކައެއް – އަދި ދޮގެއްވެސް ނޫނެވެ. އަދި ކިއެއް ހެއްޔެވެ؟ އެއީ وعظ އާއި نصيحة އެކެވެ. އިރުޝާދާއި ތަޛްކިރާގެވެ.

(٥٥) ފަހެ އެދޭ މީހަކު އެ قرآن ން وعظ އާއި نصيحة އާއި އިރުޝާދާއި ތަޛްކިރާގެ ލިބިގަންނާނެވެ.

(٥٦) އަދި الله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާމެނުވީ އެ قرآن ން وعظ އާއި نصيحة އާއި އިރުޝާދާއި ތަޛްކިރާގެ ލިބިގަންނާނެއެވެ. އެކަލާނގެއީ އެފަރާތަށް تَقْوَى ވެރިވާންވީ ފަރާތެވެ.އެކަލާނގެ އަހުލުވެރި ފަރާތެވެ. އަދި ފާފަފުއްސަވައިދެއްވުމުގެވެސް އަހުލުވެރިފަރާތެވެ.